

Strādājošo trūkst, bet darbu

● ILZE OZOLIŅA

Latvijai būs plašāk jāatver durvis viesstrādniekiem! Uz to pēdējo gadu laikā bieži uzstājuši dažādu nozaru uzņēmēji, un nu par to spriež arī politiķi. Situācija ar darbaspēku šobrīd esot ļoti kritiska, dažviet pat katastrofāla, klāsta darba devēji. Vai tiešām arī mūspusē vairs nav cilvēku, kas var un grib strādāt?

CV vairāki, atbildes tikai divas

"Liepājā ātri atrast darbu nav nemaz tik viegli," saka 40 gadus vecais liepājnieks Jānis (vārds mainīts). Viņš nav ne slaists, ne plencis; strādājis ražošanas jomā, pēdējā darbavietā bijusi kāda metālapstrādes rūpnīca. Lai gan darba apjoms aizvien palielinājies, strādājošie papildus nav piesaistīti. Jānim klāt nākuši citi pienākumi, bet atalgojums īpaši nav mainījies, lai gan darba devējs iepriekš solījis to pakāpeniski paaugstināt. Tomēr alga nav bijis galvenais iemesls, kāpēc viņš pavasarī uzteicis darbu. "Teikšu tā – atalgojums nebija slikts. Es vienkārši izdegu, jo biju uzņēmies pārāk daudz," viņš saka.

Jaunu darbu viņš meklē jau vairākus mēnešus. Atsaucoties uz darba sludinājumiem, katru mēnesi potenciālajiem darba devējiem izsūtījis vismaz trīs CV. Atbildēt sasparojušies tikai divi, pārējiem acīmredzot nav atradies laiks vai nav bijusi vēlme nosūtīt pat pieklājīgu atteikumu, atstājot cilvēku neziņā.

Jānis klāsta, ka meklē specifisku darbu, jo iepriekš strādājis par ražošanas iekārtu mehāniķi, taču tagad apsverot domu, ka, atsākot darba gaitas, varētu pildīt darbgaldu operatora pienākumus. "Arī iepriekšējās darbos esmu sācis strādāt, tā teikt, no apakšas," pamato vīrietis.

Viņš ir apguvis TIG metināšanu, kā arī kursos mācījies izmantot programmu AutoCAD (lietojumprogramma, kas paredzēta datorizētajai projektēšanai, kur ir iespējams rasēt gan 2D, gan 3D objektus). Nupat kāda Liepājas ražotne publicējusi TIG metinātāju vakanci, piedāvājot līdz 2000 eiro atalgojumu uz papīra jeb bruto. Iepriekš šajā uzņēmumā metinātāju atalgojums bijis zemāks, no kā secināms, ka darba algas tur pieaugušas. Jāni šī vakance ieteresējusi, lai gan tajā pašā laikā viņš saka, ka Skandināvijā un citviet Eiropā šādi speciā-

listi pelna ne mazāk par 3000 eiro uz rokas. "Ņemot vērā to pieredzi, kas man, ārzemēs ir ļoti vilinoši piedāvājumi," spriež liepājnieks, piebilstot, ka vismaz pagaidām pameist valsti viņa ģimene gan neplānojo.

Ar darbiniekiem nemētājas

Darbaspēka pieejamības problēma mūspusē tiešām ir akūta, jo bezdarba līmenis zems, pauž Nodarbinātības valsts aģentūras Liepājas filiāles vadītāja Dace Baumanē.

10. oktobrī NVA Liepājas filiāles uzskaitē bija 1655 bezdarbnieki pilsētā un 764 Dienvidkurzemes novadā (kopā 2419). "Vēsturiski nekad nav bijis tik mazs bezdarbnieku skaits Liepājā un novadā," atzīmē D. Baumanē. Viņa piebilst, ka šobrīd darba devēji ar darbiniekiem, tā teikt, *nemētājas*, jo gluži vienkārši to nevar atļauties.

No kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita aptuveni 15% jeb mazāk nekā 400 cilvēku ir ilgstošie bezdarbnieki, lielākoties cilvēki ar veselības problēmām un atkarībām.

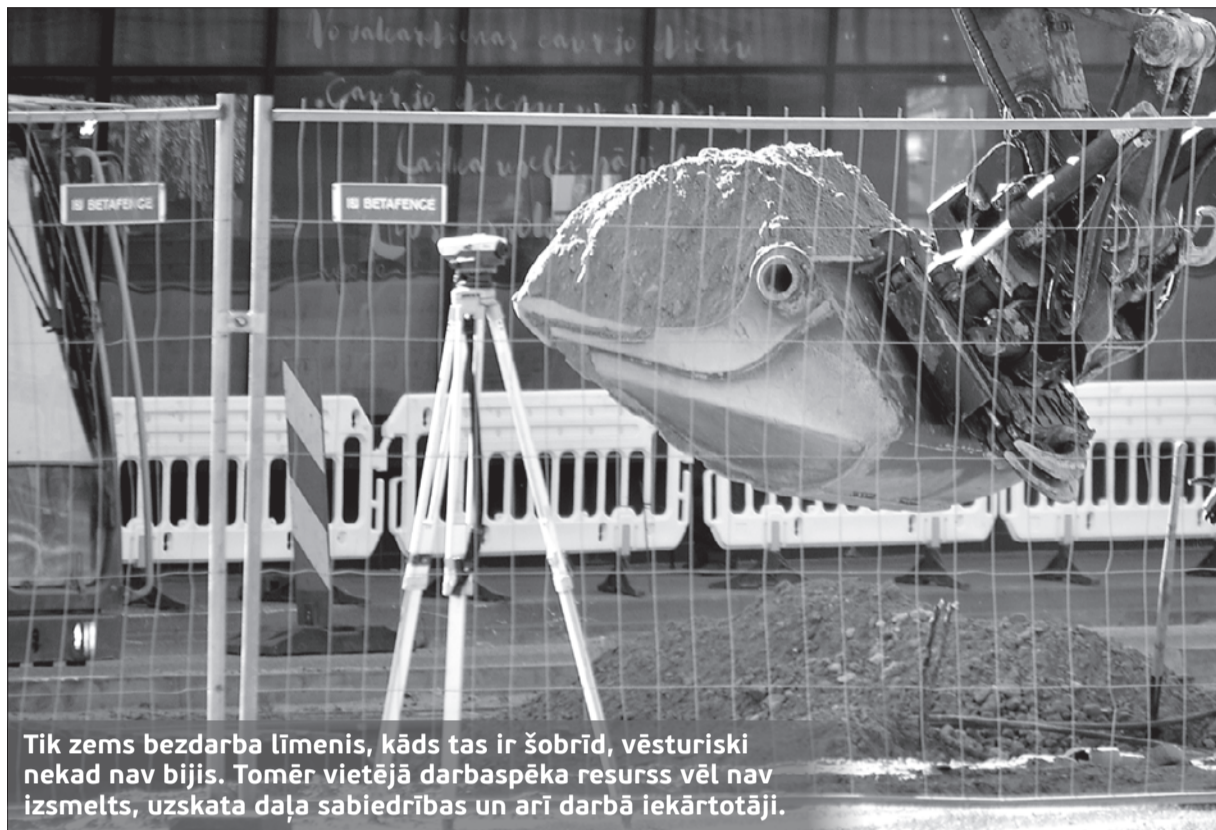
Pārējie, aptuveni 2000, ir tas darbaspēks, kas it kā varētu strādāt, taču teju 70% no viņiem ir cilvēki vecumā 50+, skaidro NVA Liepājas filiāles vadītāja.

Diemžēl daļa darba devēju cilvēkus, kas vecāki par 50 gadiem, algo nelabprāt, jo uzskata, ka viņi nespēj savus pienākumus veikt ar tādu ātrumu un dinamiku, kāda mūsdienās svarīga daudzās nozarēs.

D. Baumanē stāsta, ka šo jautājumu apspriedusi ar kādu uzņēmēju. Viņš, protams, nav teicis, ka konsekventi neņem darbiniekus vecuma grupā 50+, bet sacījis, ka šie cilvēki strādājot lēni. "Taču ikviens cilvēks noveco! Ir jāsaprot, ka cilvēkiem ar lielu gadu starpību ātrums nav vienāds, lai gan reizēm viens otrs trīsdesmitgadīgais ir lēnāks nekā seniors. Vai tiešām ātrumam ir tik liela nozīme? Varbūt cilvēks strādā mazliet lēnāk, taču precīzāk. Nekādu atbildi uz savām iebildēm gan nesagaidīju," pauž D. Baumanē.

Uz pirmspensijas vecuma speciālistiem skeptiski raugoties arī jaunie uzņēmēji, kuriem netīk, ka viņiem padomu dod *vecie buki*.

Pilsētā un novadā brīvo darbavietu skaits 10. oktobrī bija 573. Tāds esot jau aptuveni gadu, pusotru. Pēc koviņa pandēmijas brīvo darba vietu skaits sācis izteikti pieaugt.



Tik zems bezdarba līmenis, kāds tas ir šobrīd, vēsturiski nekad nav bijis. Tomēr vietējā darbaspēka resurss vēl nav izsmelts, uzskata daļa sabiedrības un arī darbā iekārtotāji.

Mūspusē dinamika darba tirgū esot ļoti strauja. Pēc Valsts ieņēmumu dienesta datiem, šī gada astoņos mēnešos darbā iekārtojušies gandrīz 2000 cilvēku, kas iepriekš bija reģistrējušies NVA Liepājas filiālē. No tiem 30% jeb aptuveni 400 cilvēki ir vecumā 50+. Mazākā skaitā, taču darbu izdodoties atrast arī cilvēkiem pirmspensijas vecumā jeb 59+. Astoņos mēnešos mūspusē darbu atraduši 170 šāda vecuma cilvēki.

Kaprači nāk un iet

Ekonomikas ministrija nākotnē prognozē mazkvalificē-

ta darba veicēju pārpalikumu, taču šobrīd Liepājā un novadā trūkstot gan speciālistu, gan arī vienkāršo darbu darītāju – sētnieku, palīgstrādnieku u.c. Zemā atalgojuma dēļ jauni cilvēki, īpaši tie, kuri jau izveidojuši ģimeni, neraujoties aizpildīt šīs vakances, savukārt gados vecākiem šāds darbs, kas bieži vien ir fiziski smags, nav piemērots veselības dēļ.

Šogad Liepājas kapsētu pārvalde vairākkārt publicējusi sludinājumu, aicinot darbā kaprači. Pārvaldes direktors Mairis Plūksna saka, ka grūti atrast cilvēku, kurš šo darbu

gatavs veikt ilgstoši. Kandidāti vakancei piesakās, taču pastrādā vien mēnesi, pusotru, citreiz no darba atsakās pat ātrāk, jo darbs ir fiziski smags un arī specifisks.

Darba sludinājumā minēts: akorda alga pēc padarītā darba apjoma, 700–1000 eiro (bruto). Varbūt problēma ir atalgojumā? "Kā to ņem! Šis skaitās mazkvalificēts darbs, kur pretendenti netiek prasīts augstskolas diploms. Uzskatu, ka zemākās kvalifikācijas darbaspēkam šis atalgojums nav tik slikts. Tas ir pietiekami normāls, tā nav minimālā alga." >>

ES DOMĀJU TĀ: KĀDAI JĀBŪT NORMĀLAI ALGAI?



Kristīne Plaude – friziere:
– Minimālā summa – 1000 eiro pēc nodokļu nomaksas. Mans vīrs jau daudzus gadus strādā un pelna ārzemēs. Aizbrauca lielās krīzes laikā. Es par to neesmu laimīga, jo ģimene nav kopā. Te nav tādu iespēju nodrošināt ģimeni. Šobrīd man nav pozitīva skata uz nākotni.



Sintija – ventspilniece:
– Vismaz astoņiem, deviņiem simtiem pēc nodokļu nomaksas. Ļoti ceru, ka minimālā alga augs. Kad tā sasniegs tūkstoši? Lai iztiktu, es tagad strādāju divos darbos. Visu laiku strādāju, brīvdienu man nav. Ja strādātu vienā vietā, tad ar nopelnīto noteikti nepietiktu.

Tas nav normāli. Nezinu, cik ilgi pavilkšu divus darbus.

Kristīne Stroganova – pavāre:

– Divus tūkstošus uz rokas. Viss ir ļoti dārgs, paskatieties uz cenām veikalos. Kur nu vēl obligātie maksājumi. Nav gudri uz darbu iet tāpēc, ka es eju uz darbu, jo tas jādara. Daudzi uzņēmēji algu maksā aploksnēs, kas ļoti slikti. Zinu, ka ļoti daudzi aizbrauc no Latvijas, bet atgriežas retais.

Inta Zommere – pensionāre:

– Vidējā summa varētu būt nedaudz virs tūkstoša. Pusotrs tūkstošs maciņā. Tad varētu



dzīvot. Ja man nebūtu bērnu, kas palīdz, tad es nezinu, kā tagad pensijā iztiktu. Es jau būtu bedrē, jo nebūtu bijis naudas operācijai. Tāda situācija nav normāla. Jā, man pietiek maizei un sviestam, komunālajiem maksājumiem, bet, nedod dievs, ja jāslimo vai rodas kaut kādi pēkšņi rēķini.

Laimdota Kurše – pensionāre:

– Mazākais 800. Ja ir 1000, tad jau var dzīvot un nomaksāt komunālos maksājumus. Domāju, ka vēl daudzi brauks prom, lai dzīvotu, strādātu un pelnītu labāk. Mans dēls strādā Vācijā, meita, mazmeita arī svešumā. Skumji.

